

rendű érdekelt: az ember, az első számú környezetpusztító. Befejezésül hangsúlyozom, hogy

az erdővédelem komplex programja és szervezete be kell, hogy épüljön az erdőgazdálkodás teljes körébe és társadalmi kapcsolatrendszerébe. Ezen alapul a program két vezérgondolata: az első szerint a szakmai követelményeknek megfelelő erdőállomány-gazdálkodás egyúttal a leghatékonyabb erdővédelem, a második szerint a környezeti ártalmak megszüntetése olyan társadalmi feladat, amelynnek megoldása nélkül az erdők fenntartására és sokoldalú hasznosítására hosszabb távlatokban nincs lehetőség.

Az erdővédelem komplex programjának az erdő áll a középpontjában. Ebben az esetben az erdőt nemcsak egy olyan biocönózisnak tekintjük, amely egy meghatározott vágásfordulóban fát terem, hanem generációkon át növekvő ökoszisztémának, amelyet aszerint lehet hasznosítani, ahogy a tartamos fenntartásból fakadó követelmények és az ökológiai adottságok ezt lehetővé teszik. Ezt szolgálja az erdővédelem és az ismertetett feladatok teljesítése, amely az erdészek számára elsőrendű szakmai kötelesség, a társadalom számára pedig alapvető létérdek.

ERDŐTÁJAINK REKREÁCIÓS ÉRTÉKE

Erdőgazdálkodásunk egyik alaptétele az erdő többcélú hasznosítása. Ennek a több célnak az optimális hasznosítást kell biztosítania. Ebből adódik, hogy mindazokat a szolgáltatásokat, amelyeket az erdő kielégít, megfelelő mérőszámokkal ki kell fejeznünk, mert érték csak akkor keletkezik és akkor érzékelhető, ha az adott dolog — a mi esetünkben az erdő — valakinek a számára, valamilyen szükségletből fakad. Minél nagyobb a képessége az adott dolognak a szükségletek kielégítésére, rendszerint annál nagyobb lesz az értéke. Az erdő rekreációs vagy inkább üdülési értéke közvetlen pénzben nem fejezhető ki. Ez a szolgáltatás az ár nélküli javak és szolgáltatások egy bizonyos fajtája, az erdőgazdálkodásba szorosan beletartozó tevékenység kell, hogy legyen.

Az üdülési eszmei érték meghatározásába a tudati rekreációs célokat (pl. ismeretterjesztés, nevelés), a testi rekreációs célokat (pl. séta, játék, rehabilitáció, sport) és az esztétikai célokat (pl. felüdülés, kikapcsolódás, lelki terápia) lehet alkalmazni. Ezeket pontszámmal fejezhetjük ki, majd súlyozásukra ún. kiegészítő tényezőket alkalmazhatunk. Ilyenek a vonzerő (tájtípusok minőségi összetevői), az üdülési időalap (mennyiségi összetevők) és eltartóképesség (környezetterhelés) érték pontszámai.

A vázolt rekreációs érték kifejezhetőségét az alábbi képletbe foglalhatjuk:

$$E_r = E_e + G_e$$

ahol E_r = erdőterület rekreációs értéke (Ft/ha),

E_e = eszmei érték (ha/pont/Ft),

G_e = gazdasági érték (haszon-költség változások).

$$E_e = K \times (T_u \times T_i) + (T_e \times T_i) + (E_{sz} \times T_i)$$

- ahol E_e = eszmei érték,
 K = kiegészítő tényezők szorzója (0,1—2,0),
 T_u = tudati érték (0—30),
 T_e = testi érték (0—30),
 E_{sz} = esztétikai érték (0—30),
 T_i = típuszorzók (—5 — +5).

A K tényező a kiegészítő tényezők szummájaként jelentkezik. A T_i érték pedig az adottságból, a különböző tájtypusok összehasonlításából keletkezett, súlyozott értékszám. A pénzértéket a tapasztalat alapján

$$G_e = H_v + K_v$$

- ahol G_e = a rekreációs gazdasági érték (Ft/ha),
 H_v = hozamváltozás összege (Ft/ha),
 K_v = költségváltozás összege (Ft/ha).

Különös bizonyítást nem igényel, hogy a gazdasági, védelmi és rekreációs célú, ugyanazon a termőhelyen álló, azonos faállománytípusú erdőkben a gazdálkodás nem azonos módon történik. Ez az adott célok súlyozott értékétől függ, s így a termelési érték (hozam), a költség és a kettő különbségéből adódó eredmény különböző.

A valós kép kialakítása érdekében az egyező adottságú erdők hozamát, költségét, eredményét össze kell vetni ebben az esetben a rekreációs és a védelmi célú erdők hozamával, költségével is. Az összehasonlítás az egyes évekre, munkaszakaszokra, azaz korszakaszokra vagy egész termelési ciklusra, vágásfordulóra vonatkozhat. Ez lehetővé teszi azt, hogy az eszmei érték pontszámait a realitásoknak megfelelően absztrahálhassuk pénzegységre.

Az erdő védelmi rendeltetéséből adódó érték meghatározása az elmondottakhoz hasonlóan — úgy vélem — ugyancsak szükségszerű. A felvázolt értékelési mód alkalmas lehet arra, hogy a rekreációs és védelmi célok a táji erdőgazdálkodásunkban ökonómiai kifejezhetőséget kapjanak. Csak így képzelhető el hosszú távon az ilyen irányú társadalmi igények megfelelő, szükségszerű kielégítése.

DR. DOBOS TIBOR

A KOCSÁNYTALAN TÖLGY HERVADÁSOS BETEGSÉGÉNEK HELYZETE 1986-BAN

Az elmúlt három év alatt Az Erdő, a Magyar Tudomány korábbi számaiban igyekeztünk részletesen beszámolni a kocsánytalan tölgyesek egészségi állapotáról. Most tájékoztatást kívánunk adni a jelenlegi helyzetről.

Cikkünk címében most a „hervadásos betegség” elnevezés szerepel a korábban használt „pusztulás” helyett. A növénykórtanban és -védelemben a betegségek elnevezése általánosan a kórokozó, a kórfolyamat és kórtünetek, valamint a gazdanövény nevének kombinált használatával történik. Ennek megfelelően, a kocsánytalan tölgy betegségét nevezhetjük hervadásnak, edényeltömődésnek vagy edénybetegségnek a kórtünetek alapján, a kórokozó je-